

ШУМЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ

Нарушения от аутистичния спектър – предизвикателства и перспективи пред образователната система

СЕВДЖИХАН ЕЮБОВА, Д-Р
КЛИНИЧЕН ПСИХОЛОГ

Нарушенията от аутистичния спектър (НАС)
засягат развитието в областите:

- ❑ социална комуникация
- ❑ ограничени, повтарящи се модели от поведения и интереси

Честота

- ▶ 1:68 / 2014г., от Центъра за контрол на заболяванията в САЩ (CDC Center for Disease Control).
- ▶ 4,5 пъти по-често при момчета, не се откриват разлики по етнос, раса, социално-икономически статус.
- ▶ Simonof и колеги (Lancet, 2006) съобщават, че **в 70% от случаите се открива и съпътстващо заболяване**. Установена е висока честота на следните съпътстващи психични проблеми:
  - ▶ **54% - умствена изостаналост**
  - ▶ **29% - клинична форма на тревожност**
  - ▶ **28% имат хиперактивност с/или дефицит във вниманието,**
  - ▶ **28 % разстройство на поведението, свързано с противопоставяне.**

Нарушения от аутистичния спектър, DSM- V (2013)

Дефицити в социалната комуникация и социалните взаимодействия /всички 3/

- Дефицит в социално-емоционалната реципрочност
- Дефицит в поведениния/жестове от невербалната комуникация, използвани при социални взаимодействия
- Дефицит при създаването, поддържането и разбирането на отношенията спрямо нивото на развитие

Повтарящи се и ограничени поведения /поне 2/

- Стереотипни и повтарящи се движения, употреба на обекти, реч
- Настояване за неизменчивост , невъзможност за промяна на режима или вербални и невербални поведенчески ритуали
- Крайно ограничени, фиксирани интереси, които са абнормни като интензитет или фокус
- Хипер или хипореактивност към сензорни стимули или необичайни интереси към сензорните аспекти на средата

Медицинската диагностика

определя какво е
нарушението и колко е
тежко.

Педагогическата диагностика –
отговаря на въпроса „Какво да се
прави, как да се учи при
конкретното нарушение и
тежест?“

Къде и кой извършва педагогическата диагностика ?

- ▶ **Педагогически профил** – да се определят потребностите и стила на учене
  - Ресурсни учители
  - Регионални центрове за подкрепа процеса на приобщаващото образование
  - Центрове за личностна подкрепа

Педагогически профил

НЕВРОПСИХОЛОГИЧНИ ПРОБИ

ПСИХОМОТОРИКА

СОЦИАЛНА ОБЛАСТ

КОГНИТИВНА ОБЛАСТ

АФЕКТИВНО-ЕМОЦИОНАЛНА ОБЛАСТ

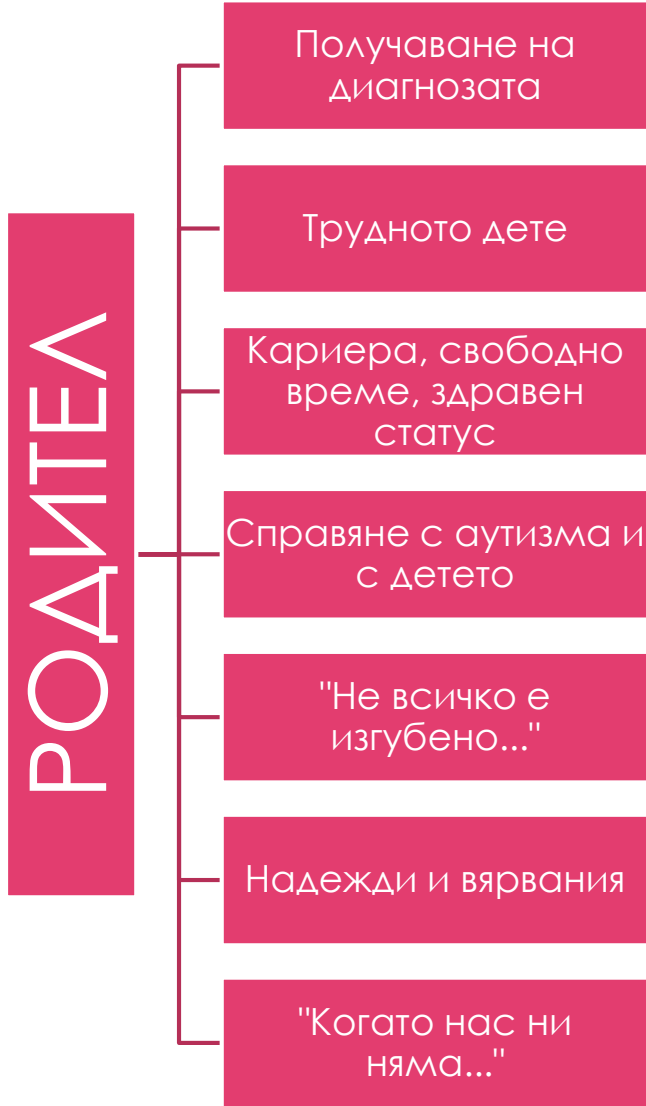
АВТОНОМНОСТ

“ Международна класификация за функционирането на човека, уврежданията и здравето на децата (ICF-CY)”

- ▶ ICF е рамка за организиране и документиране на информация, свързана с функционирането и уврежданията. Тя определя функционирането като ‘динамично взаимодействие между здравословно състояние на човек и факторите на средата и личността му.’
- ▶ ICF обединява основните медицински и социални модели в един общ био-психо-социален модел. Тя отчита както ролята на факторите на средата за съществуването на увреждането, така и тази на здравословното състояние.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

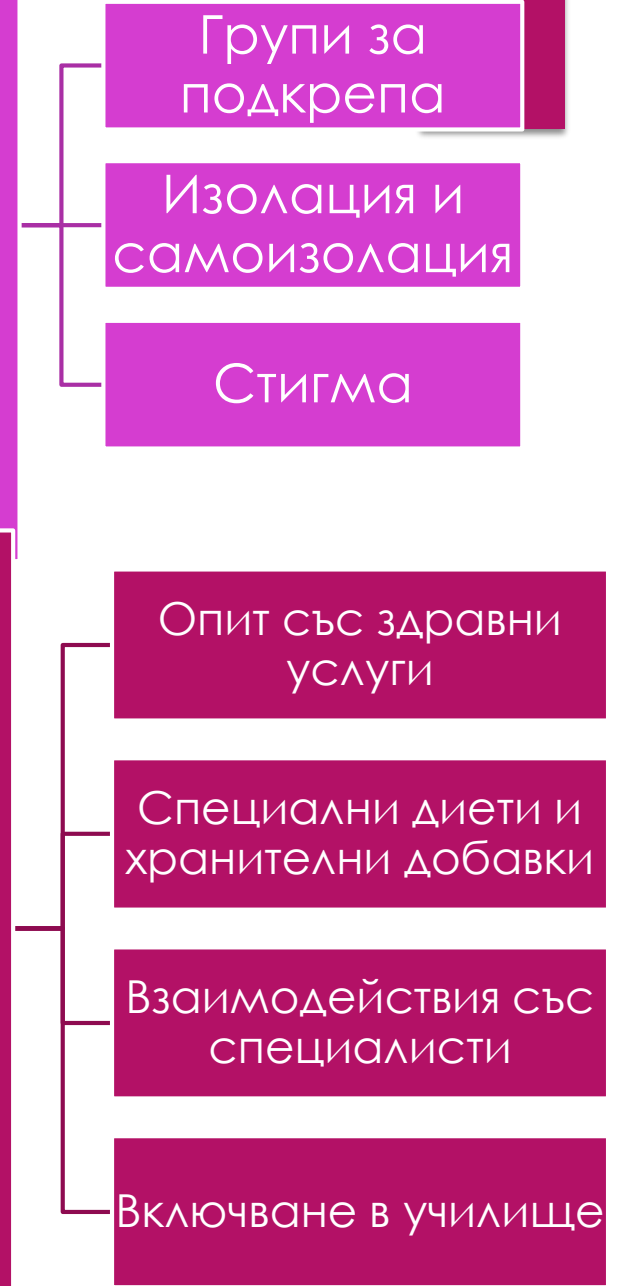

ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ СЕМЕЙСТВОТО

СОЦИАЛНО ВЛИЯНИЕ

ЗДРАВНИ И ОБРАЗОВАТЕЛНИ УСЛУГИ

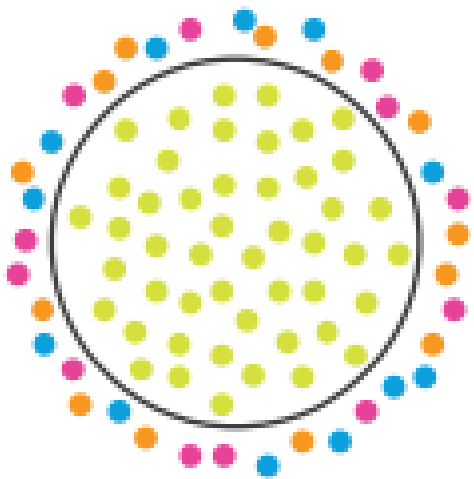
Приобщаващо образование

Приобщаващото образование

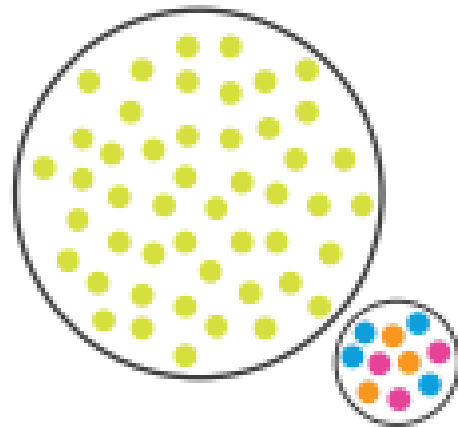
означава, че всички деца са добре дошли да посещават училище, да бъдат записани в подходящ за възрастта им клас и да получат подкрепа да учат, да вземат участие и да дават своя принос във всички аспекти от живота на училището.

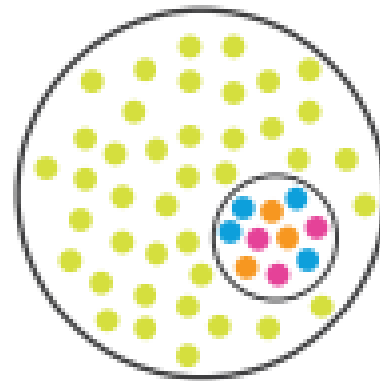
Еволюция във формите на образование при деца със СОП

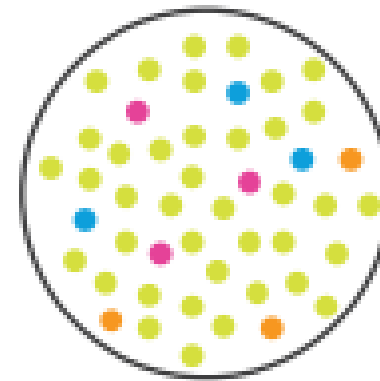
изключване

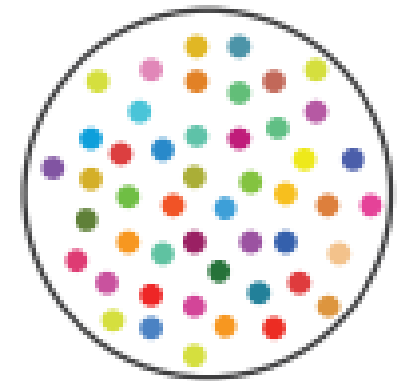
сегрегация

интеграция

приобщаване

преподаване в условия на многообразие

Ключови индикатори за качество в приобщаващото образование

- ▶ Учениците участват пълноценно заедно със съучениците си във всички училищни възможности, в и извън класната стая
- ▶ Всички ученици се ценят и подкрепят да развиват уменията си
- ▶ Липса на етикиращи ограничения
- ▶ Подчертана училищна култура, социална принадлежност и лидерство

ПЕРСПЕКТИВИ

Кого трябва да „приобщи“
приобщаващото образование ?

- ▶ Всяко дете / Ученици
- ▶ Учители / Университетски преподаватели
- ▶ Родители / другите членове на семейството
- ▶ Социални работници
- ▶ Медицински специалисти
- ▶ Полиция, Пожарна
- ▶ Обществото / НПО

Важни послания

- ▶ Приобщаващото образование не е просто политика, а е нагласа и подход, който включва разнообразието от различия и промотира едновременно равни възможности за всички.
- ▶ Приобщаващото образование не е само за децата с увреждания.

Когато обществото ни включи и приеме всеки, едва тогава ще успеем да достигнем пълния си потенциал. Севджихан Еюбова

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО !